

Raport Delorsa i Biała księga Unii Europejskiej

8 stycznia 2013

Projektując i konstruując przekształcenia w oświacie nie wolno zapomnieć o dwóch istotnych dokumentach, jakimi są: Raport Delorsa i Biała księga Unii Europejskiej.

Raport J. Delorsa (tytułowany tak od nazwiska przewodniczącego powstałej w 1993 roku Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku, Jacquesa Delorsa. Komisja powstała z inicjatywy UNESCO w 1991 roku) nie proponuje gotowych rozwiązań nadających się do stosowania, ale analizując zasadnicze zmiany, jakie ukazały się na świecie skłania do przemyśleń nad rolą edukacji i jej miejsca w każdym społeczeństwie.

Zgodnie z raportem Delorsa cztery nowe zjawiska będą determinować przyszłość.

Są to: globalizacja, ewolucja stosunków Północ- Południe, koniec zimnej wojny i rosnące znaczenie przekazu i komunikowania się. (W. Rabczuk, 1997, s. 58)

Autorzy raportu podkreślają wielkie znaczenie edukacji dla przyszłości całego świata, zwłaszcza w świetle wymienionych wyżej zjawisk, które determinować będą rozwój międzynarodowej współpracy nie tylko w dziedzinie gospodarki czy technologii ale także kultury. Zdaniem ekspertów UNESCO " edukacja ustawiczna powinna wykraczać daleko poza dotychczasową praktykę, występującą w krajach wysoko rozwiniętych, która służy uzupełnieniu, aktualizowaniu wiedzy, rekwalifikacji, ułatwianiu awansu zawodowego dorosłych" (W. Rabczuk, 1997, s. 63).

Autorzy raportu wyrażają swe głębokie przekonanie o doniosłej roli edukacji w nieustającym rozwoju jednostki i

społeczeństwa. Jako szczególny rodzaj służba edukacyjna powinna przyczyniać się do zwalczania ubóstwa, przemocy, wojen, współtworzyć lepszy świat, w którym szanuje się prawa człowieka i panuje wzajemne zrozumienie, a postęp wiedzy wykorzystywany jest dla dobra wszystkich narodów.

Te postulaty wynikają z ogólnej oceny sytuacji gospodarczej, społecznej i politycznej w świecie: bezrobocie utrzymuje się nadal zarówno w krajach bogatych jak i biednych, nierówność w rozwoju krajów pogłębia się, wzrost gospodarczy nie jest tożsamy ze sprawiedliwością społeczną i poszanowaniem zasobów przyrodniczych, z postępem nauki zaś idą w parze liczne zagrożenia dla egzystencji ludzkiej. (Tamże, s. 58)

Wytyczne zawarte w raporcie można zaklasyfikować do 4 podstawowych grup edukacji:

- Uczyć się, aby żyć wspólnie. Umiejętność współżycia jest jednym z najważniejszych wyzwań i nakazów współczesności.
- Uczyć się, aby wiedzieć. Aby żyć wspólnie trzeba uczyć się, trudno uczyć się aby wiedzieć, dążyć do poznawania narzędzi, służących zdobywaniu wiedzy, która ma wartość użytkową autoteliczną.
- Uczyć się, aby działać. Jak uczyć zastosowania wiedzy z praktyką, lecz również jak przystosować edukację do przyszłej pracy skoro jej ewolucja nie jest przewidywalna.
- Uczyć się, aby być. Rozwój ma na celu pełny rozkwit człowieka, w całym bogactwie jego osobowości jako jednostki, członka rodziny i społeczeństwa, obywatela i producenta, wynalazcy techniki, twórcy marzeń. (W. Rabczuk, 1997, s. 63).

Celem każdej reformy powinno być między innymi różnicowanie struktur kształcenia przemienneego z jednoczesnym zapewnieniem zainteresowanym możliwości powrotu do kształcenia ogólnego po latach pracy i zatrudnieniu, wzmocnienie partnerstwa z pracodawcami, zintensyfikowanie nauki języków obcych. (Tamże,

s. 66).

W rozważaniach wokół koncepcji edukacji przez całe życie, komisja wiele miejsca poświęciła refleksji nad różnymi etapami i formami " edukacji podstawowej". Według ekspertów istnieje pilna potrzeba wzmacniania edukacji podstawowej (która obejmuje przede wszystkim nauczanie przedszkolne i początkowe).

O ile raport Delorsa rozpatruje zagadnienia oświatowe w kontekście międzynarodowym, o tyle Biała Księga Unii Europejskiej pt. " Uczyć i uczyć się: ku społeczeństwu kognitywnemu", opublikowana w 1995 roku analizuje sytuację w szkolnictwie w sposób bliższy nam nie tylko ze względu na starania Polski o członkostwo w UE, ale także ze względu na bliskość historycznych, kulturowych, i społecznych wpływów, które rzutują na rozwój oświaty.

Podobnie jak w raporcie J. Delorsa tak i w Białej Księdze UE za punkt wyjścia przemian oświatowych obiera się szybko zwłaszcza po transformacji ustrojowej w krajach Europy Środkowo- Wschodniej postępujący proces globalizacji oraz tworzenia się społeczeństw informatycznych w związku z rewolucją naukowo- techniczną. Zdaniem autorów Białej Księgi te zjawiska stanowią dla Europejczyków nowe wyzwania, zwłaszcza na płaszczyźnie gospodarczej (współpraca międzynarodowa, otwarty rynek pracy w innych krajach). Oprócz niewątpliwych zalet globalizacji i rewolucji naukowo- technicznej autorzy Białej Księgi widzą też pewne zagrożenia takimi procesami i zastanawiają się, jak im zapobiec. " Biała Księga proponuje dwa rodzaje rozwiązań. Pierwsze polegałoby na rewaloryzacji kultury ogólnej. [...] Z tego względu szkoła powinna przejawiać szczególną troskę o wzbogacenie wiedzy i rozwijanie kreatywności uczniów. Są bowiem one podstawowym czynnikiem umożliwiającym młodym ludziom skuteczniejszą adaptację do przemian w gospodarce i zatrudnieniu" ? twierdzi Wiktor Robczuk. (W. Robczuk, 1997, s. 73).

" Zbudowanie społeczeństwa kognitywnego nie sposób zadekretować Nic więc dziwnego, że Biała Księga nie zawiera gotowych rozwiązań. Zgodnie z postanowieniami Traktatów Rzymskich i Traktatu z Maastricht nie wkracza w kompetencje państw członkowskich, ograniczając się do przedstawiania propozycji podjęcia działań zmierzających do realizacji celów ogólnych". (Tamże s. 73).

Po pierwsze Biała Księga proponuje więc ustawienie nowych procedur uznawania kompetencji w alternatywie do tradycyjnego systemu świadectw i dyplomów. Autorzy podkreślają też rolę każdego państwa w zachęceniu obywateli do podnoszenia swoich kwalifikacji i aktualizowania wiedzy.

Po drugie postuluje też ściślejszą współpracę przedsiębiorstw z różnego typu szkołami, w celu upowszechnienia formuły stażu. Proponuje się też powołanie specjalnej, europejskiej sieci ośrodków, w których stażyści mogliby oddawać praktyki, a nawet wprowadzenie pojęcia stażysty europejskiego, co umożliwiłoby stażystą większą mobilność i odbywanie praktyk poza krajem ojczystym.

Po trzecie autorzy raportu zwracają szczególną uwagę na problem częstych niepowodzeń szkolnych i proponują stworzenie drugiej szkolnej szansy. " Komisja Europejska proponuje w tym celu uruchamianie dodatkowych funduszy wspólnotowych, wykorzystując programy Sokrates i Leonardo, które wspierałyby narodowe i regionalne inicjatywy. Komisja widzi też drugą szkolną szansę we współpracy i partnerstwie szkół z sektorami gospodarczymi, np. w przejmowaniu przez przedsiębiorstwa patronatu nad szkołami, z możliwością zatrudnienia w wielu absolwentów, we włączeniu rodzin w mechanizm kształcenia".

Po czwarte Biała Księga zaleca znajomość trzech języków wspólnotowych, co ma ułatwić nie tylko komunikację między mieszkańcami wspólnoty, ale także stworzyć obywatelom większe możliwości przemieszczania się i podejmowania pracy poza krajem ojczystym., jeżeli wymaga tego awans zawodowy lub

współczesny.

Po piąte Komisja Europejska widzi potrzebę opracowania nowych przepisów prawnych, które umożliwiłyby traktowanie na równych zasadach inwestycji materialnych i inwestycji na kształcenie.

Zarówno raport Delorsa jak i Biała Księga odpowiadają na najważniejsze problemy edukacyjne współczesnego świata, choć- i słusznie ? nie dają jednoznacznej recepty na przeprowadzenie skutecznych reform. Każdy kraj musi w oparciu o przedstawione w obu raportach wytyczne sam ukształtować swój model reformy szkolnictwa, w oparciu o potrzeby i oczekiwania społeczne, bazę materialną, a także biorąc pod uwagę podstawowe zasady optymalizacji struktur i funkcji szkolnictwa i procesu kształcenia.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.